

9 Σεπτεμβρίου, 1996

[ΝΙΚΗΤΑΣ, Δ/στής]

ΑΝΑΦΟΡΙΚΑ ΜΕ ΤΟ ΑΡΘΡΟ 146 ΤΟΥ ΣΥΝΤΑΓΜΑΤΟΣ

ΕΡΩΤΟΚΡΙΤΟΣ Θ. ΕΡΩΤΟΚΡΙΤΟΥ,

Αιτητής,

ν.

ΛΕΙΤΟΥΡΓΟΥ ΕΓΓΡΑΦΗΣ ΚΑΙ ΑΛΛΩΝ,

Καθ' ων η αίτηση.

(Υπόθεση Αρ. 319/94)

Προσφυγές — Προσφυγική ιδιότητα — Έννοια του εκτοπισθέντος —
Προσφυγική ταυτότητα — Αντικατάσταση — Περιστάσεις απόρρι-
ψης — Πεδίο επέμβασης του Δικαστηρίου — Επαρκής η αιτιολογία
στην κριθείσα περίπτωση.

5

[Πέραν των ανωτέρω τίτλων η απόφαση του Δικαστηρίου διαβά-
ζεται ως σύνολο].

10

Η προσφυγή απορρίπτεται με £75,-
έξοδα.

Αναφερόμενες υποθέσεις:

15

Razis and Another v. Republic (1979) 3 C.L.R. 127,

ΧατζηΠαναγή v. Δημοκρατίας (1989) 3 Α.Α.Δ. 1079,

Ιακώβου v. Δημοκρατίας (1993) 4 Α.Α.Δ. 2290,

20

Καλορκώτης v. Δημοκρατίας (1995) 4 Α.Α.Δ. 1609,

Προσφυγή.

25

Προσφυγή εναντίον της απόφασης των Καθ' ων η αίτηση με την
οποία απέρριψαν το αίτημα του αιτητή για τη χορήγηση προσφυ-
γικής ταυτότητας.

Γ. Κάιζερ, για τον Αιτητή.

Γ. Παπαϊωάννου, Δικηγόρος της Δημοκρατίας, για τους Καθ' ων η αίτηση.

5

Cur. adv. vult.

ΝΙΚΗΤΑΣ, Δ.: Ο αιτητής κατάγεται από τα Πάνω Λεύκαρα. Παντρεύτηκε τον Αύγουστο του 1972. Η γυναίκα του γεννήθηκε στο κατεχόμενο Λευκόνικο. Απέκτησαν τρία παιδιά. Η προσφυγή αφορά απόρριψη αιτήματος για χορήγηση προσφυγικής ταυτότητας υπό τις συνθήκες που θα περιγράψω. Ας σημειωθεί ότι ο αιτητής είχε εξασφαλίσει προσφυγική ταυτότητα μετά την εισβολή με βάση τις δικές του δηλώσεις. Δημιουργήθηκε όμως θέμα κατά πόσο ήταν δικαιούχος όταν αποτάθηκε για αντικατάστασή της τον Μάιο του 1990.

10

15

Πέρα από την ακύρωση της αρνητικής απόφασης ο αιτητής ζητά και δήλωση του Δικαστηρίου ότι δικαιούται να είναι κάτοχος προσφυγικής ταυτότητας και περαιτέρω ότι δικαιούται σε αντικατάσταση της προσφυγικής του ταυτότητας. (βλ. παραγράφους Β και Γ του αιτητικού της προσφυγής αντίστοιχα). Συμφωνώ με το δικηγόρο των καθ' ων η αίτηση πως το Δικαστήριο στερείται δικαιοδοσίας να παράσχει αυτής της φύσεως τις θεραπείες. Για το λόγο ότι εκφεύγουν των ορίων της δικαιοδοσίας του, όπως καθορίστηκε από το άρθρο 146.4 του Συντάγματος.

20

25

Θα μπορούσε εδώ να λεχθεί ότι δικαιούνται σε τέτοια ταυτότητα μόνο οι εκτοπισθέντες. Η έννοια του όρου αυτού είχε διευκρινισθεί από την απόφαση του Υπουργικού Συμβουλίου με αρ. 13.503 στο πλαίσιο του σχεδίου που εκπόνησε για την παροχή βοήθειας στα θύματα της εισβολής. "Εκτοπισθείς" κατά βάση είναι το άτομο του οποίου "η μόνιμος κατοικία ευρίσκεται εις κατειλημμένην υπό των Τούρκων περιοχών η κατέστη απροσπέλαστος". Η νομολογία θεώρησε ότι η μόνιμη κατοικία συνεπάγεται συνήθη διαμονή σε αντιδιαστολή με την προσωρινή ή περιστασιακή διαμονή. Βλ., μεταξύ άλλων, *Razis and Another v. Republic* (1979) 3 C.L.R. 127, *ΧατζηΠαναγή v. Δημοκρατίας* (1989) 3 Α.Α.Δ. 1079, *Παπαχριστάκης Ιακώβου v. Δημοκρατίας* (1993) 4 Α.Α.Δ. 2290. Επίσης την *Συμεών Καλορκώτης v. Δημοκρατίας* (1995) 4 Α.Α.Δ. 1609. Ιδιαίτερα την παραπομπή στους Dicey and Morris - *The Conflict of Laws* 12η έκδοση, σελ 127, αναφορικά με την έκταση της παραμονής σαν στοιχείο απόκτησης συνήθους διαμονής. Η παραμονή για το σκοπό αυτό δυνατό να είναι και βραχεία.

30

35

40

Η έρευνα που είχαν διεξαγάγει οι καθών η αίτηση έφερε σε φως διάφορα στοιχεία. Ορισμένα πράγματι συνηγορούσαν υπέρ της θέσης του αιτητή ότι πριν και μέχρι την εισβολή κατοικούσε μόνιμα στο Λευκόνοικο. Για παράδειγμα δόθηκαν γι' αυτό πληροφορίες από τρεις χωριανές του και γραπτή δήλωση από τον κοινοτάρχη Λευκονοίκου. Υπήρχαν και βεβαιώσεις από οδηγούς λεωφορείων ότι μετέφεραν το ζεύγος Ερωτοκρίτου από το Λευκόνοικο στη Λευκωσία και τανάπαλιν σχεδόν καθημερινά. Αποκαλύφθηκαν όμως και στοιχεία που έδειχναν προς την άλλη κατεύθυνση: ότι η μόνιμη κατοικία δεν ήταν στο Λευκόνοικο αλλά στη Λευκωσία. Εν πρώτοις το ζευγάρι εργαζόταν στη Λευκωσία. Δεν είχε δικό του σπίτι στο Λευκόνοικο, αλλά έμενε με τους γονείς της σύζυγου. Ο αιτητής από το 1970-1971 ενοικίαζε δωμάτιο σε πολυκατοικία της Λευκωσίας και μετά το γάμο του, αλλά πριν τον εκτοπισμό του πληθυσμού (υπάρχει κάποια διαφορά ως προς τον ακριβή χρόνο) ο αιτητής μίσθωσε διαμέρισμα στην ίδια πολυκατοικία στην οποία έμενε με τη σύζυγό του. Υπάρχουν και άλλα. Δεν χρειάζεται όμως ειδική αναφορά. Βρίσκονται στους διοικητικούς φακέλους στους οποίους παραπέμπω. Αυτό που έχει σημασία - και το επαναλαμβάνω - είναι πως οι πληροφορίες που συγκεντρώθηκαν τείνουν να υποστηρίξουν τη μια ή την άλλη εκδοχή.

Οι καθών η αίτηση κατέληξαν, ύστερα από εκτίμηση του υλικού που συγκεντρώθηκε, ότι η συνήθης διαμονή του αιτητή κατά τον κρίσιμο χρόνο ήταν η Λευκωσία, στην οποία ο αιτητής είχε ενοικιάσει διαμέρισμα και στην οποία εργαζόταν τόσο ο ίδιος όσο και η γυναίκα του. Η απόφασή του κοινοποιήθηκε την 10 Ιανουαρίου 1991. Ο αιτητής ζήτησε αναθεώρηση αποστέλλοντας άλλα στοιχεία ή δηλώσεις, που φαίνεται να υποστηρίζουν τον ισχυρισμό του: δηλώσεις από την ιδιοκτήτρια του διαμερίσματος στη Λευκωσία, πως στη Λευκωσία έμενε ένα δυο βράδια τη βδομάδα, ότι όταν έγιναν οι αρραβώνες του η πατρική κατοικία στο Λευκόνοικο δόθηκε με προικοσύμφωνο στη σύζυγο από τους γονείς. Η επανεπίμηση δεν διαφοροποίησε την αρχική απόφαση. Ο αιτητής ενημερώθηκε γιαυτή στις 31 Οκτωβρίου 1991.

Ακολούθησε νέα αίτηση προς τους καθών η αίτηση για αναθεώρηση ημερομηνίας 14 Μαρτίου 1992, που συνοδευόταν από επιστολή του Δήμου Λευκωσίας ότι στο μητρώο φορολογίας σκυβάλων έγινε εγγραφή στο όνομα του αιτητή το 1974, ενώ οι καθών η αίτηση διαπίστωσαν ότι τέτοια επιβάρυνση πληρώθηκε και για το 1973. Με μόνο αυτό το στοιχείο (αν καλά καλά μπορεί να θεωρηθεί σαν τέτοιο) οι καθών η αίτηση "επανεξέτασαν" την υπόθεση χωρίς όμως - και αυτή τη φορά - να ικανοποιήσουν το αίτημα. Η

απόφαση κοινοποιήθηκε στο δικηγόρο του αιτητή στις 13 Ιουλίου 1992. Ο αιτητής προσέβαλε την απόφαση αυτή, αλλά η προσφυγή του (αρ. 712/92) απορρίφθηκε στις 21 Οκτωβρίου 1993 (Παράρτημα Ο στην ένσταση). Έγινε έφεση, η οποία εκκρεμεί (παράρτημα Π στην ένσταση).

5

Υπήρχε και συνέχεια, που οδήγησε στην κρινόμενη προσφυγή. Ο αιτητής μέσω του δικηγόρου του ζήτησε επανεξέταση στις 28 Δεκεμβρίου 1993 επισυνάπτοντας στην επιστολή του τρεις νέες δηλώσεις με ημερομηνία (στις δύο από αυτές) 2 Νοεμβρίου 1993 από

10

Βουλευτή της επαρχίας Αμμοχώστου, το Δήμαρχο Λευκονοίκου και τον Πρόεδρο σωματείου του Λευκονοίκου, που αναφέρουν απλά πως μέχρι την εισβολή ήταν μόνιμος κάτοικος Λευκονοίκου. Ο αιτητής και ο δικηγόρος του εμφανίστηκαν (φαίνεται για

15

δεύτερη φορά) μπροστά στην Επιτροπή (καθής η αίτηση αρ. 2) και υποστήριξαν την υπόθεση η οποία, όπως προκύπτει από την επίδικη απόφαση ημερομηνίας 9 Φεβρουαρίου 1994 κυανό αρ. 92 στο διοικητικό φάκελο και την παράγραφο 12 της ένστασης, επανακρίθηκε στο σύνολό της. Οι καθ' ων η αίτηση απέρριψαν πάλιν το

20

αίτημα. Αναφέρει σχετικά η επίδικη απόφαση προς το τέλος της: “Πρόσφατα ο αιτητής ζήτησε επανεξέταση της αίτησής του προσκομίζοντας βεβαιώσεις από χωριανούς του ότι πριν και μέχρι την εισβολή είχε τη συνήθη διαμονή του στο Λευκόνοικο. Ο αιτητής παρουσιάστηκε εκ νέου ενώπιον της Επιτροπής μαζί με το δικηγόρο του και υποστήριξε ότι η συνήθης διαμονή του πριν και μέχρι την εισβολή ήταν στο Λευκόνοικο και όχι στη Λευκωσία.

25

30

Η Επιτροπή, αφού έλαβε υπόψη όλα τα στοιχεία που υπάρχουν στο φάκελο και όσα ο αιτητής δήλωσε ενώπιόν της απεφάσισε ότι δεν δικαιολογείται διαφοροποίηση της προηγούμενης απόφασής της”. Ο δικηγόρος του αιτητή επιχειρηματολόγησε εκτεταμένα, αναλύοντας ένα προς ένα όλα σχεδόν τα στοιχεία που δόθηκαν στις διάφορες φάσεις της υπόθεσης, για να πείσει βασικά πως έπρεπε να προτιμηθούν τα θετικά υπέρ του αιτητή περιστατικά, που αποτελούσαν ασφαλέστερη βάση για επίλυση του θέματος. Υπέβαλε

35

40

- όπως πράγματι ήταν στην προκείμενη περίπτωση. Δέχομαι πως αυτό είναι το σωστό κριτήριο, που σταθερά εφαρμόζεται σε κάθε περίπτωση που η διοίκηση έχει να σταθμίσει αντίθετα ή αντιφατικά στοιχεία. Υπό την αίρεση ότι η διοίκηση στην άσκηση των καθκόντων της δεν υποπίπτει σε πλάνη περί τα πράγματα ή περί το δίκαιο. Ούτε υπερβαίνει τα ακραία όρια της διακριτικής της ευχέρειας. Δεν είναι αρμοδιότητα του Δικαστηρίου αυτού η εκτίμηση του υλικού. Το Δικαστήριο ελέγχει δεν διοικεί.
- 5
- 10 Έχουμε ιδει ότι ορισμένα από τα στοιχεία έδειξαν πως κατά τον κρίσιμο χρόνο η οικογένεια του αιτητή δεν είχε δικό της σπίτι στο Λευκόνοικο· ότι είχε νοικιασμένο διαμέρισμα στη Λευκωσία όπου ζούσε και πριν την εισβολή· και περαιτέρω ότι το ζεύγος εργαζόταν στη Λευκωσία. Με άλλα λόγια υπήρχε η υποδομή, που
- 15 εφόσον γινόταν δεκτή, μπορούσε λογικά να στηρίξει την απόφαση. Η απόδοση βαρύτητας στα στοιχεία αυτά από τη διοίκηση αντί στα άλλα δεν ελέγχεται. Παραθέτω γι' αυτό την απόφαση του Συμβουλίου της Επικρατείας αρ. 942/89.
- 20 “Δεν ελέγχεται ακυρωτικώς η, κατ’ ουσιαστική εκτίμηση των στοιχείων του φακέλου από τη Διοίκηση, απόδοση μείζονος βαρύτητας σε ωρισμένα από αυτά.”
- Από το κείμενο της απόφασης που παρέθεσα, που παραπέμπει
- 25 και στα στοιχεία, αλλά και της επίδικης απόφασης στο σύνολό της, όπως είναι καταχωρημένη στο κυανό αρ. 92 είναι φανερό πως παρέχεται αιτιολογία. Πέραν τούτου οι τρεις νέες δηλώσεις δεν προσθέτουν τίποτε το ουσιαστικό σε όσα μέχρι τότε είχαν σταλεί στη διοίκηση από τον αιτητή. Παρατηρώ πως τέτοιες δηλώσεις μπορούσαν να είχαν προσκομιστεί πολύ πιο νωρίς. Έχω ισχυρές αμφιβολίες αν η αργοπορημένη προσκομιδή τους, έχοντας υπόψη το ιστορικό που εξέθεσα συνοπτικά, έδιναν το δικαίωμα στη διοίκηση να προβεί σε επανεξέταση με αποτέλεσμα να παραχθεί νέα διοικητική πράξη, που μπορούσε να προσβληθεί στο Δικαστήριο αυτό. Η
- 30 έμμεση ενθάρρυνση τέτοιων ενεργειών θα ενέπλεκε τη διοίκηση σε ατέρμονες διαδικασίες, που θα στηρίζονταν σε σαθρή βάση.
- 35 Η αίτηση απορρίπτεται. Προβληματίστηκα για τα έξοδα. Με δυσκολία δεν θα επιδικάσω ολόκληρο το ποσό. Ο αιτητής να πληρώσει £75 έναντι των εξόδων.
- 40

*Η προσφυγή απορρίπτεται με £75,-
έξοδα.*